

POSLOVNO POROČILO

Zavoda za usposabljanje Janeza Levca

za leto 2010

Ljubljana, januar-februar 2011

Kazalo vsebine

1.1 PREDSTAVITEV ZAVODA	3
1.1.1 KRATKA ZGODOVINA ORGANIZACIJE.....	3
1.1.2 POSLANSTVO ORGANIZACIJE.....	3
1.1.3 OSNOVNI CILJI DELA Z MLADIMI.....	3
1.1.4 CILJNA SKUPINA MLADIH, KI SO JIM PROGRAMI NAMENJENI.....	3
1.1.5 NEKAJ RAZVOJNIH DEJAVNOSTI.....	4
1.1.6 TEKOČI MLADINSKI PROJEKTI.....	4
1.1.7 SODELOVANJE Z DRUGIMI AKTERJI NA PODROČJU MLADINSKEGA DELA.....	7
1.2 ORGANIZIRANOST IN PREDSTAVITEV ODGOVORNIH OSEB	7
1.3 SWOT ANALIZA	8
1.4 ORGANIZACIJSKO IN VSEBINSKO PREOBLIKOVANJE OSNOVNIH ŠOL S PRILAGOJENIM PROGRAMOM	11
1.4.1 UVOD.....	11
1.4.2 STANJE DANES.....	12
1.4.3 IZHODIŠČA ZA PREOBLIKOVANJE.....	12
1.4.4 ELEMENTI PREOBLIKOVANJA – ŽE OBSTOJEČI PROGRAMI IN STORITVENE DEJAVNOSTI.....	14
1.4.5 NEKATERE NOVE FUNKCIJE CENTROV.....	14
1.4.6 ZAKLJUČEK.....	16
2.1 OSNOVA ZA PRIPRAVO LETNEGA POROČILA	17
2.2/3 DOLGOROČNI CILJI (GLEJ TUDI TOČKO 1.4) /LETNI CILJI	17
2.2.1 INVESTICIJSKA IN VZDRŽEVALNA DELA.....	17
2.2.2 NAČRTOVANJE INVESTICIJE IN NAKUP OPREME.....	19
2.2.3 IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV.....	19
<i>Interna izobraževanja v ZUJL</i>	19
<i>Izobraževanje po Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja na spletni strani MŠŠ</i>	20
<i>Hospitacije vodij enot in ravnatelja</i>	20
<i>Druga izobraževanja</i>	20
<i>Izobraževanje zunaj meja Slovenije</i>	21
<i>Izobraževanje administrativnih in tehničnih delavcev</i>	21
<i>Študijske skupine</i>	21
2.2.4 REDNI IN NADSTANDARDNI PROGRAMI DELA.....	21
2.4 IZVEDBA DOLGOROČNEGA PLANA	22
2.5 OPIS NEDOPUSTNIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA	22
2.6/7 OCENA USPEHA IN GOSPODARNOSTI	23
2.8 NOTRANJA KONTROLA	23
2.9 POJASNILA NA PODROČJIH, KJER CILJI NISO DOSEŽENI	24
2.10 OCENA POSLOVANJA NA DRUGIH PODROČJIH	24
2.11 KADROVANJE	25

1 Splošni del

1. 1 Predstavitev zavoda

1. 1. 1 Kratka zgodovina organizacije

Prvi oddelek Zavoda Janeza Levca je bil ustanovljen 2. septembra 1911, ko je cesarsko-kraljevi deželni šolski svet takratne avstro-ogrske monarhije z odlokom št. 5908 dovolil ustanovitev pomožnega razreda na takratni IV. deški osnovni šoli na Prulah. Iz takratnega »pomožnega razreda« se je Zavod Janeza Levca skozi več kot devet desetletij razvil v največjo tovrstno organizacijo v Sloveniji. Danes jo sestavljajo štiri delovne enote: dve osnovni šoli s prilagojenim programom, oddelki vzgoje in izobraževanja, dom-internat ter enota v sestavi - mobilna specialnopedagoška služba, ki deluje na večinskih osnovnih šolah. V ustanoviteljstvu zavoda je tudi Delovni in zaposlitveni center Janez Levec – VDC.

1. 1. 2 Poslanstvo organizacije

Zavod za usposabljanje Janeza Levca spodbuja in opravlja temeljno vzgojno-izobraževalno delo, pri čemer si prizadeva dosegati odličnost in čim višjo kakovost v vseh segmentih svojega delovanja. Na osnovi lastnega znanja, visoke strokovne avtoritete, z upoštevanjem bogatega pedagoškega izročila in tradicije ter s spoštovanjem temeljnih človekovih in otrokovih pravic si prizadeva za kakovostno, strokovno in profesionalno načrtovanje, usmerjanje in udejanjanje procesov vzgoje in izobraževanja otrok ter mladostnikov in mladostnic s posebnimi potrebami. Zavod je socialno omrežje učencev in učenk, njihovih staršev in vseh zaposlenih - tako pedagoginj in pedagogov kot tudi tehničnega osebja. Svoje vzgojno-izobraževalno delo povezuje in prepleta z različnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami šolskega in socialnega značaja ter z drugimi ustanovami civilne družbe. Tako Zavod prispeva svoj pomemben delež v skupno zakladnico blagostanja, temeljnih družbenih vrednot in znanja. Njegovo delovanje je v odnosu do politike, kapitala in cerkva avtonomno in nepristransko. Razmerja med posamezniki in posameznicami znotraj in zunaj organizacije so osnovana na sodobnih načelih partnerstva, izenačevanja možnosti, enakosti, avtonomije, solidarnosti in subsidiarnosti. Zavod s takšnim odnosom do podobnosti in drugačnosti otrok s posebnimi potrebami vpliva na temeljne skupne kulturne predpostavke in vrednote sodobne slovenske družbene realnosti.

1. 1. 3 Osnovni cilji dela z mladimi

Vpeljevati specializirane vzgojno-izobraževalne programe in dejavnosti, ki temeljijo na prepoznavanju in utrjevanju otrokovih danosti in pozitivne samopodobe ter omogočanju samo-udejanjanja in razvijanja samostojnosti; vpeljevati nove vzgojne programe za otroke s posebnimi potrebami, ki so jih dramatične družinske razmere izvrgle na socialni rob družbe; se vztrajno in bliskovito odzivati na vse vrste zlorab in stigmatiziranja otrok, mladostnikov in mladostnic s posebnimi potrebami; razviti in ohrabriti podporni sistem za omogočanje vključevanja otrok v tiste programe vzgoje in izobraževanja, ki v največji meri razvijajo otrokove psihološke in fiziološke zmogljivosti; podpirati uvajanje novih programov nižjega strokovnega izobraževanja za absolvente osnovnih šol s prilagojenim programom in njihovo spremljanje do prve zaposlitve.

1. 1. 4 Ciljna skupina mladih, ki so jim programi namenjeni

Otroci in mladostniki z motnjami v duševnem razvoju in otroci z več motnjami.

1. 1. 5 Nekaj razvojnih dejavnosti, ki smo jih vpeljali v preteklih letih in izvajali tudi v letu 2010

1. Tudi v letu 2010 smo spremljali nov koncept individualiziranega programa (IP), ki smo ga v šol. letu 2008/2009 uvedli frontalno. Nov način oblikovanja in vrednotenja IP omogoča celovitejši pregled nad napredovanjem otroka in preglednost doseženih ciljev skozi celotno obdobje šolanja. V ta namen je ravnatelj izvedel že tretjo evalvacijo ustreznosti IP in za naslednje leto učiteljem predstavil ukrepe za izboljšanje.
2. V skladu z novo zakonodajo na področju šolstva smo v letu 2009 pripravili in sprejeli vzgojni načrt šole in pravila šolskega reda, v letu 2010 pa smo dopolnili pravila šolskega reda.
Slednja dokumenta je pripravila skupina strokovnih delavcev iz vseh delovnih enot.
3. V letu 2009 je dodobra zaživel tudi aktiv za avtizem, ki nadaljuje delo v razširjeni sestavi tudi v letu 2010, oblikoval pa se je tudi tim za pregled nad otroci z MAS na enoti OVI Jarše. Aktiv je namenjen izmenjavi izkušenj in znanja ter predstavitvi obravnave učencev z avtizmom.
4. V šolskem letu 2008/2009 se nadaljuje proces poudarjenega uvajanja delovne vzgoje in pridobivanja veščin za čim bolj samostojno življenje in delo v višjih skupinah oddelkov vzgoje in izobraževanja. Na ta način bi začeli opuščati akademske vsebine, ki našim učencem ne bodo v ničemer pripomogle k večji samostojnosti.
5. V letu 2009 smo učencem, učiteljem in staršem omogočili izobraževanje »Zdrava prehrana in prekomerna teža«. Predavanja in delavnice za starše tečejo tudi v letu 2010.
6. Ekološko ozaveščanje: z namenom ozaveščati tako učence kot tudi zaposlene na ZUJL smo v letu 2009 pričeli z ločenim zbiranjem odpadkov neposredno v učilnicah (papir, kartuše, baterijski vložki, plastika).
7. Tudi v 2010 smo še za en korak izboljšali kakovost šolske prehrane. Omejili smo uporabo soli in začeli z lastno pridelavo mletega mesa. Poleg tega smo se tudi v letu 2010 prijavi na Projekt »Shema šolskega sadja« in na ta način še naprej zagotovili en obrok sadja na teden več, kot do sedaj.
8. Nacionalno preverjanje znanja smo uvedli tudi ob koncu 6. razreda.
9. Z vsebinami na spletni strani www.zujl.si, redno informiramo zainteresirano javnost o dogodkih, ki se organizirajo v Zavodu Janeza Levca.
10. Razvojni učinek imajo tudi vse številnejši projekti oziroma dopolnilne nadstandardne dejavnosti, katere navajamo v nadaljevanju besedila.
11. V letu 2010 smo prenovili smernice dela svetovalne službe.

1. 1. 6 Tekoči mladinski projekti

Zavod je v letu 2010 izvajal naslednje vsakoletne in nove projekte:

A. Projekti iz razpisov Mestne občine Ljubljana:

I. Mladinske raziskovalne dejavnosti (financiranje med 300 in 600€)

1. Zdravo življenje v sožitju z naravo – Vanda Kočar Junkar
2. Vseživljenjsko učenje na Pokljuki – Duša Jeriha
3. Morske dogodivščine 2010 Evgenija Pupis
4. Šola hujšanja II – Ema Pirš
5. Naravoslovni dnevi na ekoloških kmetijah II – Tomaž Škorjanc

II. Mladinske aktivnosti – sklop A

1. Spoštujem sebe- spoštujem tebe: Tabor - Tomaž Klepec

III. Preprečevanje zasvojenosti:

1. Skozi veter in vihar II vse enote - koordinira Aljoša Šip
2. Iz narave v naravo - Boštjan Kotnik

IV. Dopolnilne dejavnosti

1. Projekti medkulturnega sodelovanja, predvsem tam kjer učenci prihajajo iz drugih kulturnih okolij - Otrokove pravice - Tamara Lipičar, Barčica po morju plava- Manja Kenda
2. Projekti povezovanja s šolami v tujini – Festival, Boštjan Kotnik
1. Projekti medšolskega sodelovanja - Likovni vikend - Danijela Kolenc
2. Ekološko ozaveščanje, Zelišča – Snežena Rauter
3. Šolski več disciplinarni projekti - Počitniške aktivnosti »Čez hribe in doline« koordinira Irena Nose
4. Projekti zmanjševanja nasilja, Šola za življenje Topla, Saša Uršnik

B. Drugi projekti (nekateri zajeti tudi pod projekte MOL):

1. Počitniške dejavnosti (za otroke in mladostnike, ki med poletnim časom nimajo zagotovljenih drugih aktivnosti).
2. Šole za življenje (otroci z zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju v OVI).
3. »Učenje za življenje« - vključevanje elementov pedagogike Montessori.
4. Stalna razstava izdelkov učencev na upravi ZUJL.
5. Šolski parlament.
6. Sodelovanje v dejavnostih Zveze prijateljev mladine (Bralna značka – s knjigo v svet, Evropa v šoli).
7. CAP program – za preprečevanje in odkrivanje spolnih in drugih zlorab, delavnice za razvijanje čustvenih in socialnih spretnosti.
8. »Svet, kot ga vidimo mi« - Mladinska pobuda (MOVIT) – izvaja se že četrto leto.
9. Udeležba na mednarodnem projektu »Mirno morje«.
10. Funkcionalno učenje.
11. Filmska vzgoja (filmska interesna dejavnost).
12. Projekt »Iz narave v naravo« za otroke in mladostnike, ki so vključeni v redno šolanje in imajo učne in vedenjske težave. Naravnani so na preprečevanje zasvojenosti ter za preventivo otrokom in mladostnikom, ki so vključeni v redno šolanje in imajo učne in vedenjske težave. Izvajamo ga že tretje leto.
13. Lutke malo drugače
14. Likovna terapija – interaktivne likovne vaje, Likovni vikend.
15. Festival »IGRAJ SE Z MANO«. Ob Evropskem letu enakih možnosti za vse ter ob 95-letnici delovanja zavoda smo v letu 2007 prvič izvedli otroški festival »Igraj se z mano«. Vsi trije festivalski dogodki, opisani v nadaljevanju, so za osebe z motnjami v duševnem razvoju posebej pomembni, saj promovirajo različnost in brišejo tradicionalno mejo med »hendikepom« in »normalnostjo«. V letu 2010 smo festival izpeljali že četrtič, v letu 2008, pa smo zanj prejeli nagrado Hanndinov (handicap innovation), ki jo za inovacijske dosežke podeljuje Evropska unija oziroma v tistem času Francija kot predsedujoča država. Osnovna ideja festivala je bila, da aktivno pripomore k strpnejši in bolj osveščeni družbi: omogočanje, spodbujanje, krepitev in promocija sodelovanja med različnimi populacijami otrok in mladostnikov (večinska populacija in osebe s posebnimi potrebami) na podlagi športno-kulturnih

dejavnosti. Festival je sestavljen iz treh vsebinsko in časovno ločenih dogodkov. Prvi je športni dogodek – izveden je bil v športni dvorani Kodeljevo z udeležbo 10 športnih ekip iz večinskih osnovnih šol, šol s prilagojenim programom in društev. Drugi, osrednji dogodek se je odvijal od torika, 25. 5., do petka, 28. 5. 2010, z glavnim in spremljevalnim programom od 9.00 do 14.00 ure na Prešernovem trgu. Tu so potekale štiri glavne prireditve, poleg tega so se vsak dan dogajale raznolike spremljevalne športne in kulturne delavnice. Tretji dogodek je nacionalni likovni natečaj, ki se je v septembru 2009 zaključil z razstavo in delavnicami v tivolskem gradu.

C. Projekti Evropskih strukturnih skladov

I. Razvijanje in izvajanje strategij za učinkovito inkluzijo učencev z motnjami oziroma težavami na področju komunikacije in socialnih spretnosti

V okviru opisanega projekta smo zajeli otroke in mladostnike z motnjami oziroma težavami na področju komunikacijskih in socialnih spretnosti ter nekateri starši otrok z OPP.

Osnovne dejavnosti so:

1. Delavnice za razvijanje socialnih in komunikacijskih spretnosti
2. Šola za življenje z elementi doživljajske pedagogike
3. Psihoterapevtska pomoč družinam in staršem z OPP
4. Aktivnosti in terapije z živalmi (pes, konj, zajec, mačka)
5. Terapija z umetnostjo (Drama)

Osnovni namen projekta je, da udeleženci skozi navedene dejavnosti razvijajo čustvene, socialne in komunikacijske spretnosti.

II. Mednarodni festival »Igraj se z mano« (opis tudi pod B.15)

Glavni namen Festivala »Igraj se z mano«, je medsebojno aktivno sodelovanje med otroci in mladostniki z motnjami v duševnem razvoju in njihovimi vrstniki z značilnim razvojem. Sodelovanje se udejanja skozi različne dejavnosti (kultura, šport, socialne igre, nastopi različnih skupin...), kjer se zabriše diskriminatorna ločnica med »hendikepom« in »normalnostjo«, saj postane nepotrebna in nefunkcionalna.

Osnovne dejavnosti so:

1. nacionalni likovni natečaj,
2. štiridnevni osrednji dogodek v središču Ljubljane,
3. športni dogodek.

III. Dopolnjevanje sistemskih možnosti za učence s posebnimi potrebami v obdobju srednješolskega izobraževanja – Doživljajska pedagogika

Projekt temelji na zakonitostih doživljajske pedagogike. Izkušnje kažejo, da takšna oblika dela omogoča neslutene možnosti razvijanja uspešnega in razvojno naravnanelega pedagoškega dela.

Osnovne dejavnosti so:

- pripravljalne delavnice (zakonitosti jadrnanja, taborjenja in pohodništva),
- izvajanje programa doživljajske pedagogike – Jadrnanje,
- izvajanje programa doživljajske pedagogike – Taborjenje,
- izvajanje programa doživljajske pedagogike - pohodništvo.

Temeljni namen projekta je praktična izkušnja oziroma izkustveno učenje, razvijanje psihosocialnih veščin skozi model doživljajske pedagogike. To OPP omogoča napredovanje na tistih področjih, ki jih v tipičnem »zavodskem življenju« nimajo možnosti izraziti. S takim načinom se mladostnikom vrne zaupanje vase in v sočloveka, hkrati pa jih prepriča, da jih v življenju čakajo dosegljive in predvsem zanimive izbire.

D. Projekt zdrav življenjski slog

V letu 2010 smo se prijavi na razpis Zavoda Planica »Zdrav življenjski slog«, ki nam je omogočil zaposlitev dveh dodatnih športnih pedagogov. S tem smo lahko uvedli več športne vzgoje, ki se izvaja v popoldanskem delu urnika. Razširitev te dejavnosti je pomembna predvsem zato, ker ugotavljamo, da se mnogo učencev premalo giblje – predvsem v popoldanskem in večernem času doma.

1. 1. 7 Sodelovanje z drugimi akterji na področju mladinskega dela

Zavod sodeluje z vsemi pomembnejšimi akterji na področju mladinskega dela ter na področju oseb z motnjami v duševnem razvoju. Odprt je za sodelovanje povsod tam, kjer rezultati povezovanja tvorijo novo ponudbo za večjo kakovost življenja oseb z motnjami v duševnem razvoju. Pri tem so naši partnerji zlasti:

Mestna občina Ljubljana, Urad za preprečevanje zasvojenosti, Urad za mladino, Urad MŠŠ za razvoj šolstva, Centri za socialno delo, druge socialno–varstvene organizacije, Krizni center, Varna hiša, Zveza Sožitje in Sožitje Ljubljana, Zveza Sonček, Forum invalidov Slovenije, Specialna olimpijada Slovenije, Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, Pedagoška in filozofska fakulteta v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo, Zveza prijateljev mladine, Društvo Ključ, Društvo center za avtizem, NA MOVIT, Gasilska zveza Ljubljana.

1. 2 Organiziranost in predstavitev odgovornih oseb

Zavod je sestavljen iz 4 delovnih enot in mobilne specialnopedagoške službe:

1. Osnovna šola s prilagojenim programom Levstikov trg 1. Šolo vodi vodja delovne enote Josip Šerbetar, dipl. psiholog;
2. Osnovna šola s prilagojenim programom Dečkova ul. 1b. Šolo vodi vodja delovne enote Janja Seles, specialna pedagoginja;
3. Oddelki vzgoje in izobraževanja, Šmartinska c. 96. Šolo vodi vodja delovne enote Nataša Blaj, spec. pedagog;
4. Dom, Karlovška c. 18, vodi ga Irena Nose, dipl socialna pedagoginja in specialna pedagoginja.

Zavod in Kolegij zavoda vodi ravnatelj mag. Matej Rovšek, prof. fizike s specialnopedagoško dokvalifikacijo. Kolegij je pedagoški in upravni organ zavoda in je sestavljen iz vodij delovnih enot ter ravnatelja. Član kolegija v kooptaciji je tudi vodja mobilno specialnopedagoške službe Olga Duh, profesorica defektologije.

Organ nadzora v zavodu je bil 11-članski Svet zavoda, sestavljen iz 5 predstavnikov zavoda, 3 predstavnikov Mestne občine Ljubljana – ustanovitelja ter 3 predstavnikov staršev oz. zakonitih zastopnikov učencev. Svet je vodila Tina Turšič, prof. defektologije.

1.3 SWOT analiza

Slabosti:

1. Kot slabost zavoda bi lahko šteli njegovo velikost, s tem pa tudi relativno nepreglednost. Ta povzroča ovire pri komunikaciji in še vedno nezadosten prenos medsebojnih izkušenj. V preteklih letih je opaziti, da je nekonstruktivne tekmovalnosti med enotami vse manj – namesto tega se je v veliki meri izboljšalo sodelovanje na upravni, pedagoški in projektni ravni.

Zavod je organiziran v skladu z Odlokom o ustanovitvi Mestne občine Ljubljana, kot javni zavod sestavljen iz delovnih enot, ki jih vodijo vodje enot, brez vnaprej določenih upravnih in strokovnih kompetenc. Slednje v celoti nosi ravnatelj zavoda. Taka organiziranost zavoda je njegova pomembna slabost, saj vzpostavlja strmo piramidno hierarhično strukturo, poleg tega pa je taka organiziranost v delni koliziji z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Ta namreč določa organizacijske enote, ki jih vodijo ravnatelji, zavod v celoti pa direktor. Če bi bil zavod organiziran na ta način, bi se povečala disperzija odločitev, kompetenc in nenazadnje moči upravljanja.

2. Druga pomembna slabost je vsebinske narave. Prenova, ki jo prinaša 9-letna osnovna šola in novi prilagojeni vzgojno-izobraževalni programi, še zdaleč ni zadostna, da bi se zavod organiziral v sodobno vzgojno-izobraževalno organizacijo. Pomembne strukturne in vsebinske spremembe bi morale biti vezane na nove inkluzijske procese, saj je mnogo otrok z motnjami v duševnem razvoju v večinskih oblikah izobraževanja, tam pa so brez prave specialno-pedagoške pomoči in v prezahtevnem programu. V poslovnem poročilu za leto 2007 smo zapisali: »Potrebno je poudariti, da je konec leta 2007 Ministrstvo za šolstvo in šport dalo formalno nalogo Komisiji za prenovo vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami pri MŠŠ (katere član je tudi ravnatelj Zavoda Janeza Levca), izdelati koncept vsebinske in organizacijske prenove specializiranih zavodov. To kaže, da se je MŠŠ vendarle pripravljeno pogovarjati tudi o vprašanih prihodnosti zavodov, kakršen je Zavod Janeza Levca.« Žal komisija tudi v letu 2008 ni pričela z oblikovanjem novosti. To nalogo naj bi imela nova komisija, ki naj bi jo v letu 2009 imenoval šolski minister. V letu 2009 je minister sprožil tudi procese za oblikovanje nove Bele knjige na področju vzgoje in izobraževanja. V skupini za VIZ učencev s posebnimi potrebami sodeluje tudi ravnatelj Zavoda Janeza Levca. Ne glede na to je MŠŠ objavilo osnutek predloga Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP), kjer predlaga ustanovitev strokovnih centrov (ti naj bi bili opredeljeni v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja). Predvideno je, da naj bi ti centri nastali iz obstoječih specializiranih šol, torej tudi Zavoda Janeza Levca.

3. Na vsebinski ravni je še vedno slabost tudi, da naši učenci nimajo učbenikov za program 9-letne OŠ po celotni vertikali ter priročnikov za posebni program vzgoje in izobraževanja. MŠŠ je v zadnjih treh letih sicer odobrilo sredstva za pripravo učbenikov, kar je botrovalo izdaji 9 novih učbenikov. Avtorji mnogih izmed njih so strokovni delavci Zavoda Janeza Levca.

4. Šibka točka, ki je ni mogoče zanemariti, je negotovost zaposlenih delavcev pred nemirnim okoljem specializiranega šolstva in negotovost, ki jo povzroča napovedovanje sprememb. Ena večjih sprememb v letu 2008 je bila uvedba novega plačnega sistema, ki prinaša vrsto nerazumljivih sprememb na področju ocenjevanja redne delovne uspešnosti in ocenjevanja delavcev za napredovanje v plačni razred. V letu 2009 pa je bila redna delovna uspešnost delavcev v celoti odpravljena, zato vodstvo nima več mehanizma za nagrajevanje posebej uspešnih zaposlenih.

Druga pomembna sprememba je tudi drugačna struktura psihofizičnih lastnosti učencev, ki so tako s strokovnega kot tudi humanega gledišča čedalje zahtevnejši. Prilagajanje takim

učencem pa seveda zahteva dodatno izobraževanje strokovnih delavcev, vlaganje v materialno stanje, pogosto pa tudi nove človeške vire.

5. Glede na to bi v Sloveniji potrebovali več kakovostnih specializiranih izobraževanj, na katerih bi se udeleženci seznanjali s teorijo in prakso dela z bolj zahtevno in specifično populacijo učencev (težave z duševnim zdravjem, avtizem ...) ter ozaveščanje za večjo senzibilizacijo učiteljev.

Prednosti:

1. Največjo prednost zavoda predstavljajo naslednji viri: strokovni potencial (128 strokovnih delavcev), 100-letne izkušnje, velikost zavoda in lokacija v glavnem mestu.
2. Posledica številčnosti strokovnega potenciala je intenzivno sodelovanje naših strokovnih delavcev pri pripravi javnoveljavnih vzgojno-izobraževalnih programov in učnih načrtov.
3. Poleg tega je prednost zavoda izvajanje štirih različnih javnoveljavnih programov in v številnih vsebinsko razvejanih nadstandardnih programih, ki smo jih navedli zgoraj.
4. Prednost zavoda je tudi, da ima dokaj razvejane finančne vire, s katerimi si lahko zagotavlja minimalne standarde dela in dokaj veliko izobraževanja delavcev.
5. V zadnjih nekaj letih zavod ponuja široko paleto nadstandardnih dejavnosti – različne domače in mednarodne projekte in na ta način izboljšuje pogoje za razvoj najpomembnejših funkcij za čim večjo afirmacijo v delovno in socialno okolje učencev.
6. Ena večjih prednosti zavoda je ustanoviteljstvo Delovnega in zaposlitvenega centra Janeza Levca, s katerim si zavod posredno odpira pot v socialno-varstvene storitve. V letu 2009 smo od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prejeli koncesijo za izvajanje socialno varstvene storitve za novih 20 odraslih oseb.

Nevarnosti okolja:

1. Največja vsebinska nevarnost okolice je napačna predstava o poslanstvu in kompetencah zavoda, ki se pojavlja v nekaterih segmentih strokovne in laične javnosti. Te predstave izhajajo predvsem iz ideologije inkluzije oz. vključevanja otrok z motnjami v duševnem razvoju v redne in ne specializirane oblike izobraževanja; ekstremno naravnani strokovnjaki zagovarjajo t. im. totalno inkluzijo, ko naj bi vsi učenci obiskovali redne šole, kar bi pomenilo zaprtje specializiranih ustanov, kakršna je Zavod Janeza Levca. Praksa danes sicer kaže v nasprotno smer. Totalna inkluzija zaenkrat še ni mogoča, vprašanje pa je, kakšni so robni pogoji inkluzije v slovenskem sistemu vzgoje in izobraževanja. To bo pokazala praksa v naslednjih nekaj letih, ki bo osnovana na novem Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, ki naj bi izšel v letu 2011.
2. Čedalje bolj opažamo zapostavljenost področja od države; neodzivnost države na predloge prakse, čeprav je potrebno zapisati, da financiranje osnovne dejavnosti teče nemoteno. Vire za financiranje dejavnosti za razvoj dodatno ponujenih programov pa si moramo zagotoviti sami. Veliko si obetamo od že omenjene pobude MŠŠ, da se končno pripravi strategija preoblikovanja specializiranih šol in nasploh vizija izobraževanja otrok s posebnimi potrebami. Z namenom dogovarjanja o preoblikovanju našega zavoda v strokovni center nas je že obiskala državna sekretarka ga. Alenka Kovšca.
3. Opazna je tudi čedalje večja birokratizacija dela in posledično premik iz strokovnega dela v instrumentalizacijo delovanja, kar ni v prid razvoju prvinskega specialno-pedagoškega dela. To je še posebej aktualno z uvedbo novega sistema plač. Veseli smo,

da se z letom 2009 in 2010 birokracija ni bistveno povečala, z uvedbo Zakona o prehrani I. 2010 pa se je upravljanje s prijavi in subvencijami hrane sistemsko uredila.

4. Zavod Janeza Levca je edina šola v RS, ki je sestavljena iz treh lokacijsko ločenih šol in Doma. Zato struktura šole ni primerljiva z ostalimi tovrstnimi ustanovami in ni predvidena v Pravilniku o standardih in normativih. Tako za posamezne enote ni predvidenih razdeljevalk prehrane niti za vsako enoto po en hišnik vzdrževalec. Teh nam MŠŠ v šolskem letu 2007/08 ni vseh sistemiziralo. Spričo državne zahteve za izvajanje sistema HACCP ter druge zakonodaje na tehničnem področju (zdravstvenem, požarnem ...) opozarjamo na resnost posledic, ki jih prinaša neupoštevanje specifične tako organiziranega zavoda. Predlani smo o teh težavah obvestili tudi ustanoviteljico – Mestno občino Ljubljana, ki nam je sistemizirala dve delovni mesti hišnika vzdrževalca.

5. Natančno in korektno oblikovanje organizacije zavoda ovira predvsem dejstvo, da se učenci vpisujejo vse leto, največ pa ob koncu avgusta, torej tik pred začetkom šolskega leta. Dogaja se, da naj bi se učenec vpisal, vendar na vpis ne pride. Šola glede na podatke, ki jih dobi od ZRSŠ, pripravi organizacijo oddelkov s strokovnimi delavci, tako da se pouk lahko začne 1. septembra. Če učencev na vpis ni ali pa pridejo tudi neevidentirani, struktura oddelkov ne ustreza realnemu in predpisanemu številu učencev. Čeprav je za upravno in strokovno usmerjanje otrok s posebnimi potrebami zadolžena država, odstopanja od normativov, ki se zgodijo zaradi neučinkovitega usmerjanja in pomanjkljivosti v sistemu, ne tolerira več.

Podobno je z urami dodatne strokovne pomoči mobilne specialno-pedagoške službe. Če je učenec med šolskim leto ponovno usmerjen in ne dobi več strokovne pomoči v prejšnjem obsegu, to pomeni, da delovna obveznost mobilnega pedagoga lahko pade tudi pod polno zaposlitev ali obratno. Večinske šole prijavljajo nove ure dodatne strokovne pomoči, vendar jih zaradi zapore zaposlovanja mobilnih pedagogov med letom ne smemo izvajati. V letu 2008 smo z dopisom predlagali Centru za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ZRSŠ, da naj uredi veljavnost odločb za dodatno strokovno pomoč tako, da se ta prične s 1. 9. in 1. 2., torej dvakrat letno, vendar se vse do danes stanje na tem segmentu ni spremenilo. Na ta način bi namreč zagotovili dovolj mobilnih specialnih pedagogov, da se realizacija ur prične takoj po veljavnosti odločbe.

Dijaki s posebnimi potrebami, ki so zaključili nižje poklicno izobraževanje z vpisom v poklicno izobraževanje izgubijo status učenca, ki ima možnost bivanja v domu zavoda; komisije za usmerjanje, kljub zakonski določbi, da se v domove za učence usmerjajo (katerikoli) učenci s posebnimi potrebami v odločbo ne določijo bivanja v domu, vendar le VIZ program. Kljub temu, da je takih učencev v letu 2009/10 približno 15, MŠŠ redno plačuje oskrbo tudi zanje. Iz tega lahko sklepamo, da MŠŠ upošteva 15. člen zakona, Komisije za usmerjanje pa ne (niso dobile teh navodil).

Priložnosti:

1. Zavod se zaveda situacije, ki jo oblikuje nova zakonodaja in stihijska praksa. Prav zato je njegova največja priložnost v vsebinskem in organizacijskem preoblikovanju po modelu, ki ga predlagamo v nadaljevanju. Seveda pa je uspeh preoblikovanja odvisen od mnogih akterjev, pri čemer je na prvem mestu Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Prav zato, ker si želimo, da bi zavod deloval povsod tam, kjer so učenci z motnjami v duševnem razvoju, je v letu 2005 podal predlog ustanoviteljici – Mestni občini Ljubljana, da se preimenuje v Center za vzgojo in izobraževanje Janeza Levca.

Vseeno naj naštejemo nekaj priložnosti, kjer vidimo našo prihodnjo vlogo:

- večji poudarek aktivnim, k učencem usmerjenim pristopom, kot so

sodelovalno, projektno, ustvarjalno, dialoško učenje ⇒ težiti k poglobljenemu pedagoškemu delu v skladu z načeli specialne didaktike in metodike,

- intenzivirati sodelovanje z večinskimi šolami na vseh ravneh razširjenega kurikula ter z več različnimi projekti,
- sodelovanje pri oblikovanju politike šolstva za OPP,
- sodelovati pri vzgoji in izobraževanju OPP izven naše ustanove – sodelovati v procesih inkluzije, kjer je to upravičeno in smiselno,
- izobraževati osnovnošolske učitelje in svetovati osnovnim šolam,
- širiti dejavnosti (ponudbo) v ustanovi (gibalno ovirani učenci, avtistični oddelki, stanovanjske skupnosti, podaljševanje podaljšanega bivanja,...),
- se intenzivno vključevati v zunanjo okolico, sodelovanje z drugimi šolami, publiciranje, izražanje navzven,
- pritegniti starše k njihovem lastnemu izobraževanju, poglobiti delo s starši, družino, vzpostaviti skupine staršev za samopomoč, sodelovati pri izobraževanju staršev v predšolskem obdobju,
- širiti socialno-varstvene storitve v okviru Delovnega in zaposlitvenega centra Janeza Levca.

1. 4 Organizacijsko in vsebinsko preoblikovanje osnovnih šol s prilagojenim programom

1. 4. 1 Uvod

Sistem vzgoje in izobraževanja otrok z motnjami v duševnem razvoju, pa tudi drugih otrok s posebnimi potrebami, je bil v preteklosti dokaj zaprt, deloval je samostojno, suvereno in relativno neodvisno od drugih korpusov osnovnošolskega izobraževanja. Načela, po katerih je bil ustrojen, so kvalitativno presegala redno osnovno šolstvo. Politika in družba na splošno sta temu področju izkazovala skrb in izdatno podporo. Vse do devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko smo vstopili v novo politično, družbeno in duhovno areno. Hkrati z navedenim so družbene, politične in gospodarske spremembe zahtevale prilagoditev vrednotnega sistema, temeljnih kulturnih predpostavk. Sprejemati in razumeti smo začeli vrednote postmoderne, kot so antidiskriminatornost, toleranca in enake možnosti, na področju vzgoje in izobraževanja pa, denimo, deinstitutionalizacijo in inkluzijo. Družbene dejavnosti so začele izgubljati svojo prvinsko naravnost in se začele prilagajati ekonomskim potrebam sodobne družbe. Tisti zaprti sistemi, ki se niso začeli pravočasno prilagajati na spremembe, so se začeli rušiti sami vase, drugi so se napolnili z novimi vsebinami. Vse to je vodilo v novo šolsko reformo leta 1995, zapisano v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji.

Uspeh sleherne reforme je povezan z negotovostjo pred neznanim, ta pa z vrsto odporov vseh posrednih in neposrednih družbenih akterjev. Reforma šolstva, če jo reduciramo na uvedbo devetletne osnovne šole, spričo pravočasne (državne) redukcije kritičnih dejavnikov negotovosti verjetno ne bo naletela na večje težave. Pač pa toliko več negotovosti prinašajo »nezaželeni gosti«, otroci s posebnimi potrebami, ki so se znašli v šolskih klopeh rednih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Tu se že kažejo različne oblike stisk učiteljev v šolah, vključenih učencev, njihovih sošolcev ter celo staršev sošolcev vključenega učenca.

Redna osnovna šola na vključitve večinoma ni bila pripravljena, saj ni vpeljala programov, ki bi bili prilagojeni za učence z motnjami v duševnem razvoju. Menimo, da prenova

rednega šolstva z notranjo in zunanjo diferenciacijo ni zadostno predvidela udejanjanja temeljnega inkluzivnega načela - »vključevanja *neodvisno od* intelektualnih sposobnosti«, ki je edino legitimno vodilo k uresničitvi inkluzije.

Zapisani dvomi se nanašajo na integracijo, kakršna se kaže še danes. Z razvojem in spreminjanjem elementov sistema integracije se bodo možnosti zanjo verjetno izboljšale, čeprav za slednje zaenkrat še ni zagotovil. Če vseh podpornih mehanizmov za zagotavljanje integracije ne zagotovimo pravočasno, bomo morali ugotoviti, tako kot mnoge evropske države¹, da integracije v okviru zastavljenih ciljev v danih okoliščinah ni mogoče uresničiti.

V pričujočem predlogu ne bomo razčlenjevali razlike med inkluzijo, integracijo in vključevanjem. Uporabili bomo termin integracija in jo opredelili kot skupek dejavnosti, ki vodijo do učenčevega optimalnega razmerja med znanjem, vedenjem in samo-uresničitvijo v vzgojno-izobraževalnem procesu. Ali je ta učenec integriran v redni vzgojno-izobraževalni program ali je vključen v program specializirane ustanove, za vizijo preoblikovanja specializiranih ustanov ni pomembno. Pomembno pa je, da ima specializirana ustanova lokus delovanja v vseh segmentih šolskega polja, kjer se izobražujejo otroci s posebnimi potrebami.

1. 4. 2 Stanje danes

V Sloveniji obstaja danes 29 šol s prilagojenim programom ter 21 večinskih šol, ki imajo pridružene oddelke prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom in z oddelki vzgoje in izobraževanja. V vseh šolah se je v letu 2007 izobraževalo 2548² učencev z lažjimi in zmernimi motnjami v duševnem razvoju (2427 v šol. letu 2002/2003), kar predstavlja približno 1,4 % vseh slovenskih osnovnošolcev.

Ustanove so geografsko porazdeljene tako, da še omogočajo dnevno obiskovanje šole, čeprav so skorajda vsi učenci vezani na dnevni prevoz, ki ga zagotavlja lokalna skupnost. Vse šole imajo praviloma zagotovljene materialne in kadrovske pogoje v skladu z veljavnimi standardi in normativi. Kljub padcu števila otrok v zadnjem desetletju so tovrstne ustanove obdržale raven kakovosti, kakršno so razvile skozi desetletja. Eden izmed razlogov za zmanjšanje števila učencev je nižanje natalitete. Drugi razlog pa je t. im. divja ali stihijska integracija učencev s posebnimi potrebami v redne osnovnošolske programe. Za zagotavljanje dodatne strokovne pomoči so osnovne šole s prilagojenim programom razvile sistem mobilne specialpedagoške pomoči. Ta sistem je v mnogočem učinkovit – učenci, na primer, z učnimi težavami, ki so te pomoči deležni, imajo večje možnosti za uspeh v rednem programu.

1. 4. 3 Izhodišča za preoblikovanje

- Strokovna raven - ohranitev izenačene dostopnosti do univerzalnih dobrin – primerne osnovnega vzgojno-izobraževalnega programa čim bližje domu učenca

---

¹ Na tem mestu naj omenimo le Italijo, Anglijo in Hrvaško.

² Vir: SURS

Slovenija mora obdržati in dvigovati strokovno raven in dostopnost vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, z izhodiščem na že doseženi ravni. Zato je vsakršna redukcija obstoječih dejavnosti nesprejemljiva. Zniževanje strokovne ravni in obenem poskus vpeljave načel de-segregacije in inkluzije bi pomenilo protislovje, ki napeljuje na mnenje o zgolj deklarativni prisegi države, da bo omenjeni načeli tudi omogočila.

Kot zapisano, je Slovenija ena izmed redkih držav z relativno enakomerno geografsko razvito mrežo šol, v kateri potekajo vzgojno-izobraževalni programi za otroke z motnjami v duševnem razvoju. Ti programi potekajo večinoma v skladu z visokimi prostorskimi in kadrovskimi zahtevami. Republika Slovenija se mora izogibati vsem dejavnostim, ki bi preprečevale trajnostni razvoj izobraževanja za otroke z motnjami v duševnem razvoju, temveč ga mora pospeševati in omogočati.

- Prožno prilagajanje na okolje in kontinuiteta zagotavljanja storitev

Navedeno v prejšnjem odstavku ne pomeni, da morajo specializirane ustanove ostati takšne, kakršne so danes. Potrebno jih je organizirati na način, da se bodo lahko v največji meri prilagajale potrebam okolja; na dejanske potrebe, ki jih izkazuje vsakodnevna praksa, ne glede na to, v katerih programih se izobražuje otrok s posebnimi potrebami. Potrebno je zagotoviti organizacijo dela, ki bo omogočala kontinuiteto storitev glede na aktualne potrebe okolja. To hkrati pomeni fleksibilno menjavo dejavnosti znotraj storitve oziroma programa.

- Redefinicija kompetenc in kredibilnosti specializiranih ustanov

Iz te predpostavke sledi nujna alokacija in mobilizacija ustreznih strokovnih in finančnih virov. Težišče te spremembe ne temelji na redefiniciji kompetenc samih strokovnjakov (to utemeljujemo v nadaljevanju), pač pa na nujnosti prisotnosti ustrezne stroke povsod tam, kjer se evidentirajo potrebe.

Država ima omejena proračunska sredstva, ki jih namenja za vzgojo in izobraževanje, zato mora biti preoblikovanje specializiranih ustanov naravnano tako, da bistveno ne povečuje stroškov. Potrebna bo torej racionalizacija na ravni organizacije dejavnosti – oblikovanje omrežja šol - s tem pa preoblikovanje šol s prilagojenim programom v t. im. Centre za vzgojo, izobraževanje in svetovanje - CVIS (v nad. centri)³.

Sodelovanje med avtonomnimi subjekti omrežja bo potekalo tako na strokovni kot tudi na organizacijski ravni. Sistem naj s svojimi mehanizmi (normativni del) omogoča in podpira nemoten prehod kadra, ekspertov vseh vrst, dialog, povezave med vsemi šolami, vrtci, različnimi ustanovami (transdisciplinarna povezanost različnih strok), družinami in centri, podružnicami, oddelki, kjer koli so glede na možnosti in potrebe. Tak sistem omogoča enakopravnost več sogovornikov, ki udeležujejo strokovno avtonomijo, učinkovitejšo pomoč tudi ostalih strok ob hkratnem upoštevanju lokalnih značilnosti posameznega kraja, v katerem se otrok ali mladostnik nahaja in je zanj pomembno. Konkretno, npr. gre lahko za dogovarjanja med bližnjima (bližnjimi) centroma (centri) o delitvi strokovnjakov, pripomočkov ..., s čimer dosežemo enakomerno porazdelitev kadra ustrezne specialnosti, kakor tudi materialnih in ostalih virov na celotnem področju, kar je tudi cilj prenove. Opisana naravnost mora biti garancija za obstajanje manjših enot omrežja in preprečuje morebitno zapiranje šol. V primerih ko se manjše šole s prilagojenim programom spajajo

---

³ To poimenovanje je v tej fazi priprave le delovno ime – vsaka ustanova si bo izbrala primerno ime v skladu z okoljem, ali pa imena sploh ne bo spreminjala.

npr. z bližnjimi večinskimi osnovnimi šolami, bi morali poskrbeti za ustrezen razvoj in avtonomijo specialnopedagoške stroke.

1. 4. 4 Elementi preoblikovanja – že obstoječi programi in storitvene dejavnosti

- Programi in dejavnosti, ki jih že izvajajo

1. Prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom (ter dodatni nadstandardni programi, na primer: elementi pedagogike Montessori, avtistični oddelek, tuji jezik, integracijski razredi)
2. Posebni program vzgoje in izobraževanja (ter dodatni nadstandardni programi, na primer: šola za življenje, funkcionalno učenje, specialna olimpijada, abilimpijada)
3. Domska vzgoja (preventivne delavnice za mladostnike, počitniške dejavnosti, delavnice CAP)
4. Mobilna specialnopedagoška pomoč
5. Avtistični oddelek
6. Zgodnja intervencija
7. Zdravstvene storitve

Znotraj naštetih programov se že izvajajo različni naštetih in nenaštetih nadstandardni programi, ki povečujejo kakovost vzgojno-izobraževalnega dela na določeni šoli in so odziv na konkretne potrebe učencev in staršev. Ti programi so bodisi prostovoljni bodisi finančno napajani preko odobrenih projektov lokalne skupnosti, ZRSS in drugo.

1. 4. 5 Nekatere nove funkcije centrov

Glede na potrebe inkluzije pa bo potrebno polje dejavnosti razširiti tudi na druge, t. im. storitvene dejavnosti. S temi dejavnostmi bodo centri postali izvajalci specializiranih strokovnih storitev in vstopili povsod tja, kjer je učenec s posebnimi potrebami, ne glede na vzgojno-izobraževalni program in lokacijo.

- Koordinatorji dejavnosti za uspešen celostni razvoj otroka s posebnimi potrebami in mobilna specialno pedagoška služba

Ti bodo imeli naslednjo vlogo:

- vodili in koordinirali bi mobilno specialnopedagoško pomoč,
- usklajevali oblikovanje individualiziranih programov v delu, ki zadeva diagnostiko, evalvacijo napredka in svetovanje ostalim članom tima za pripravo IP-ja,
- oblikovali načrte za stalno ali občasno prehajanje med programi po ZUOPP ter evalvirali uspešnost prehajanja med programi,
- predlagali in koordinirali načine sodelovanja učiteljev in staršev s specializirano ustanovo,
- sodelovali s komisijami za usmeritev, predlagali vrsto in obseg dodatne strokovne pomoči,
- sodelovali z mentalno-higienskim dispanzerjem, vrtci in srednjimi šolami,
- svetovanje šolam, učiteljem in staršem o nadaljevanju postopkov obravnave učenca.

- Širitev mobilne specialno pedagoške pomoči

Dodatna strokovna pomoč mobilnega specialnega pedagoga ima vlogo načrtnega vplivanja na razvoj otrokovih potencialov ter vključevanje otroka v njegovo okolje (oddelek, razred ...). Hkrati le-ta predstavlja strokovno oporo družini, vzgojiteljem,

učiteljem in drugim strokovnim delavcem⁴. Dodatna strokovna pomoč obsega torej ugotavljanje ravni otrokovega funkcioniranja in ugotavljanje otrokovih potreb s specialno pedagoškega vidika (razvojna in procesna diagnostika), celovito spodbujanje otrokovih potencialov in vplivanje na razvijanje spretnosti, strategij in veščin, potrebnih za učenje in delo (upoštevanje odnosa otrok-okolje-družina-vzgojitelj/učitelj in drugi). Jasno je, da lahko dodatno strokovno pomoč učencu z lažjimi motnjami nudi le posebej za to izobražen strokovnjak, učencem s specifičnimi učnimi težavami pa na področjih, kjer ga je potrebno rehabilitirati in reeducirati in (re)socializirati. To pomeni, da dodatne strokovne pomoči učencem s specifičnimi učnimi težavami ne izvaja le mobilni specialni pedagog, vendar je, izhajajoč iz prakse, v določenem deležu neobhodno potreben.

Vzgoja in obravnava otroka se ne začneta z vključitvijo otroka v vrtec, temveč z rojstvom oziroma z odkritjem in diagnosticiranjem otrokovih motenj. Zaradi pomena vplivanja na otrokov razvoj v najzgodnejšem obdobju življenja bi morali zagotoviti ustrežnejšo zgodnjo strokovno obravnavo otroku in njegovi družini. Le-ta mora temeljiti na specifičnih potrebah otroka in njegove družine ter na pravici do izbire.

Kompetentnost specialnega pedagoga oz. defektologa utemeljujemo še z naslednjim:

- ima obsežno znanje o razvoju funkcij pri otroku s posebnimi potrebami,
- zna jasno in samostojno opredeliti, razvoju katere funkcije je namenjena določena vaja oz. naloga,
- s svojim delom ne povzroči sekundarnih motenj, pozna metodične postopke in njihov namen,
- zaveda se t. im. pedspretnosti, potrebnih za razvoj določene funkcije
- pri dodatni strokovni pomoči uporablja specializirane pristope in naloge,
- daje poudarek na socio-emocionalnih in ne na kognitivnih vzrokih za neuspeh,
- analizira vzroke za težave in upošteva različne kognitivne stile.

Defektologija je trans- in interdisciplinarna veda.

Glede na program študija razrednih in predmetnih učiteljev lahko zapišemo, da le-ti takih pristopov ne obvladajo. Vprašljiva je tudi zadostnost pridobljenega znanja in veščin iz krajših modulov in seminarjev.

Iz zapisanega sledi, da bi morala biti strokovno podprta mobilna specialnopedagoška pomoč prisotna:

- pri zgodnji obravnavi od 0 do 3. leta starosti (npr. v zdravstvenih domovih),
- v programih vrtca,
- v rednih in prilagojenih programih redne osnovne šole,
- v srednjem poklicnem izobraževanju,
- v določenem deležu pri izobraževanju na domu,
- pri obravnavi starejših oseb z motnjami v duševnem razvoju – »vseživljenjsko učenje« na domu ali v domu ostarelih.

Mobilno specialno pedagoško pomoč koordinira koordinator.

- Avtistični oddelek

Izmed dodatno ponujenih dejavnosti je potrebno izpostaviti ponovno vzpostavitev avtističnih oddelkov po drugih šolah (ali pomoči za otroke z avtizmom), saj se bodo učenci z motnjo avtističnega spektra, ki imajo lažjo in zmerno motnjo v duševnem razvoju, ponovno (po skoraj desetletju) vključevali v prilagojeni in posebni program vzgoje in izobraževanja. Poleg tega je potrebno organizirati visoko usposobljeno strokovno službo za

---

⁴ Povzeto iz sklepov posveta »Vloga defektologa« - DDS, 2.7.2003

pomoč učiteljem, ki učijo učence z visoko-funkcionalnim avtizmom oziroma Aspergerjevim sindromom.

- Izobraževanje in svetovanje staršem:

- predavanja in delavnice (notranji in zunanji predavatelji),
- izobraževanje staršev otrok v poporodnem in predšolskem obdobju,
- supervizijske delavnice za starše,
- dnevno svetovanje staršem (na primer na brezplačnem telefonu).

- Izobraževanje strokovnih delavcev centra in delavcev šol, ki imajo integriranega učenca:

- interno izobraževanje (zunanji in notranji predavatelji),
- supervizija,
- izobraževanje v tujini skozi evropske projekte,
- vzajemne hospitacije.

- Socio-pedagoške delavnice:

- za sošolce vključenega učenca,
- za sorojence (od 6. do 15. leta starosti).

- Oblikovanje strokovnih skupin za pripravo

- priročnikov,
- učbenikov,
- promocijskega gradiva,
- in izdelavo didaktičnih sredstev, pripomočkov, priprav.

1. 4. 6 Zaključek

Če se bo država odločila⁵ za vpeljavo prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom v oddelke večinske osnovne šole (kar predvideva nov predlog zakona), bi bil to začetek in pogoj za razvoj sprejemljive inkluzije OPP v večinsko šolo. Zgoraj opisani model še ne predvideva te možnosti, če pa bi do nje prišlo, smo se pripravljene dejavno vključiti v tak način udejanjanja inkluzije.

Pogoj za kakovostno delovanje centrov z naštetimi vsebinami je prepletenost in sodelovanje med posameznimi elementi. Koordinator, na primer, ki bo spremljal integriranega otroka, bo v individualiziranem programu predvidel, kakšne prilagoditve potrebuje on sam in kakšne dejavnosti (denimo delavnice za sošolce) bodo za uspešno integracijo še potrebne.

Centri bodo morali biti fleksibilni in odzivni na potrebe okolja. Vsak bo izbral dejavnosti, za katere bo uvidel potrebo, iz česar sledi, da ne bo nujno izvajalec vseh naštetih storitev.

Kaj vse je potrebno za preoblikovanje specializiranih ustanov? Prvi pogoj je težko pričakovani partnerski odnos države do stroke, ki bo nastal, ko bo država prevzela funkcijo omogočanja in opustila funkcijo zagotavljanja, slednjo pa prepustila centrom in drugim izvajalcem. Nato bo sledila normativna podlaga za delovanje ustanov, ki bo morala zagotavljati fleksibilnost, odprtost, odzivnost in dosegljivost. S tem bo izvedena delna

---

⁵ V letu 2007/2008 je bil predviden začetek poskusa vpeljave dveh programov – prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom in program z enakovrednim izobrazbenim standardom v istem oddelku.

deregulacija države. Šele po sprejetju normativne podlage bomo začeli z racionalizacijo na ravni organizacije dejavnosti in povezovanja v omrežja šol.

Če do preoblikovanja zavodov ne bo prišlo, se bo, menimo in opozarjamo, inkluzivna šola zrušila, še predno se bo zares začela. To v zadnjih letih že opažamo.

Vključevanje otrok s posebnimi potrebami namreč ni samo sebi namen. Za uresničitev ni dovolj le zakonodaja, potreben bo izdaten trud vseh, ki nas to zadeva po človeški in poklicni plati. Zanj smo odgovorni vsi - tudi država. Namenjena je vsem tistim otrokom s posebnimi potrebami, ki bodo z dodatno strokovno pomočjo in drugimi prilagoditvami kos rednim osnovnošolskim programom, in namenjena je vsem tistim, ki bodo z vključitvijo več pridobili, kot izgubili.

2 Posebni del

2. 1 Osnova za pripravo letnega poročila

- Zakon o javnih financah (Ur. list RS št. 79/99, 124/00, 79/01, 38/2010-ZUKN, 107/2010)
- Zakon o računovodstvu (Ur. list RS št. 23/99, 30/2002)
- Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Ur. list RS št. 12/01, 102/2010)
- Zakon o zavodih (Ur. list RS št. 12/91, 8/96, 36/2000-ZPDZC, 127/2006-ZJZP)
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. list RS št. 12/96, 23/96, 64/01, 16/2007-UPB5, 101/2007 Odl.US, 36/2008, 22/2009 Odl.US: U-I-205/07-10, 55/2009 Skl.US: U-I-356/07-13, 58/2009 (64/2009 popr., 65/2009 popr.), 16/2010 Odl.US: U-I-256/08-27, 47/2010 Odl.US: U-I-312/08-31)

2. 2/3 Dolgoročni cilji (glej tudi točko 1.4) /letni cilji

Zaradi odsotnosti nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami ter negotovosti pri načrtovanju investicij (te so v domeni Mestne občine Ljubljana) je dolgoročne in letne cilje težko načrtovati. Osredotočili se bomo predvsem na investicije, vzdrževanja in izobraževanje zaposlenih.

V skladu z vizijo, ki smo jo posodobili v letu 2009 poslanstvom in ustanovitvenim aktom vsako leto načrtujemo v letnem delovnem načrtu šole obvezni program šole, nadstandardne programe dela, dodatno ponujene dejavnosti in projekte, plan investicijsko-vzdrževalnih del, nakup opreme, izobraževanje delavcev in drugo. Prav tako so v letnem delovnem načrtu zajeta temeljna načela delovanja organizacije.

Posebno skrb namenjamo varnosti otrok in zaposlenih. Tudi v letu 2010 smo izvedli vaje evakuacije na vseh enotah zavoda. Izvedli smo tudi preventivne ukrepe proti legioneli ter ukrepe proti širjenju pandemske gripe.

2. 2. 1 Investicijska in vzdrževalna dela

Prioriteta pri vzdrževalnih delih bo odprava pomanjkljivosti, zaradi katerih nastaja še dodatna škoda na šolski imovini, in ki predstavljajo neposredno nevarnost za učence in

zaposlene v Zavodu. Seveda je prioriteta tudi realizacija ukrepov iz odločb zdravstvene inšpekcije, ki so večinoma vezane na večjo varnost uporabnikov.

V letu 2010 (in deloma v letu 2009) smo s sredstvi MOL in z lastnimi sredstvi (donacijami) realizirali naslednja investicijska in vzdrževalna dela:

1.) INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE POSLOVNIH OBJEKTOV ZA LETO 2010 V VIŠINI

27.098,49 €:

- BRUŠENJE PARKETA = 1.825,20 €
- TLAKARSKO DELO (DOTRAJANE TALNE OBLOGE) = 2.544,60 €
- BRUŠENJE IN LAKIRANJE PARKETA = 690,00 €
- IZDELAVA, BARVANJE, DOBAVA LESENIH DESK ZA OGRAJO = 2.100,00
- DOBAVA IN MONTAŽA RADIATORJEV IN ČRPALKE = 1.102,51 €
- SERVIS DVIGALA = 813,66 €
- POPRAVILO NA NAPRAVAH CENTRALNEGA OGREVANJA = 1.551,60 €
- KEMIČNO ČIŠČENJE MENJALNIKA BOLERJA TOPLE VODE = 1.024,80 €
- DEMONTAŽA IN MONTAŽA ZUNANJIH ŽELUZIJ = 1.802,69 €
- MONTAŽA OKEN = 2.160,00 €
- ČIŠČENJE OKEN – IZREDNO = 1.937,00 €
- PLOČEVINASTE KAPE NA STREHI = 953,10 €
- SOBA ZA POMIRJANJE – SNOEZELEN – DOM = 5.224,48 €

2.) VZDRŽEVANJE OPREME ZA LETO 2010 V VIŠINI 21.332,50 €:

- SERVISI (DVIGAL, KOPIRNIH STROJEV, DRUGIH STROJEV)
- POPRAVILA DVIGAL
- MATERIAL ZA BELJENJE
- VZDRŽEVANJE PLINSKIH GORILNIKOV
- BRUŠENJE NOŽEV
- MENJAVA STEKEL

3.) VZDRŽEVANJE KOMUNIKACIJSKE IN RAČUNALNIŠKE OPREME ZA LETO 2010 V VIŠINI
3.684,15 €

5.) OBNOVA TRŽAŠKE 79:

Februarja 2010 smo od MOL pridobili v upravljanje nov objekt na Tržaški 79 za namen izvajanje učno vzgojnih delavnic z Varstveno delovnim centrom. V marcu smo pričeli z obnovo objekta, katere vrednost bo predvidoma 180.000 €. Sredstva smo zagotovili z najemnino, ki jo MDDSZ namenja za izvajanje dejavnosti VDC.

Z lastnimi sredstvi oziroma s sredstvi, pridobljenimi na trgu, izvajamo stalna slikopleskarska dela, ki potekajo na vseh delovnih enotah od septembra 2003 dalje.

Največje nevarnosti, ki zaradi opustitve investiranja, še lahko ogrožajo življenje učencev in drugih, predstavljajo:

- azbestne talne plošče na OŠ Dečkova ul.
- odpadanje ometa in strešnikov na OŠ Levstikov trg,
- dotrajana okna na OŠ Levstikov trg,

- padanje snega iz objektov (ob vsakem snegu organiziramo opozorilno-varovalne ukrepe)

2. 2. 2 Načrtovanje investicije in nakup opreme

- Strojno in programsko računalniško opremo je potrebno ves čas dograjevati in dopolnjevati. Za posodobitev računalniške učilnice smo se tudi v letu 2009 javili na javni razpis Ministrstva za šolstvo in šport, ki je projekt sofinanciralo, preostali del pa je sofinancirala Mestna občina Ljubljana. Prijavili se bomo tudi na razpis v letu 2011, če ga bo MŠŠ izvedlo;
- sanirati zunanjo fasado ter okna na DE Levstikov trg;
- sanirati klet na objektu DE Karlovška c. 18 – zaliva jo meteorna voda z glavne ceste;
- zamenjati preostala dotrajana vratna krila na vseh delovnih enotah;
- v skladu z odločbo zdravstvenega inšpektorja postaviti ograjo okoli šole na DE Dečkova
- obnoviti talno površino ter izvesti zaščito steklenih oken v telovadnici na Dečkovi ulici;
- obnoviti je potrebno tudi orodje v telovadnici, dokupiti še nekaj opreme za fizioterapevtsko pomoč učencem in igral na igrišču šole;
- prebarvati fasado na OŠ Dečkova ulica;
- obnoviti vrata v enem nadstropju v OŠ Levstikov trg;
- adaptirati stene za preprečitev talne vode na DE OVI Jarše;

2. 2. 3 Izobraževanje delavcev

V šoli se trudimo spremljati in vnašati v naše delo dognanja sodobnih pedagoških znanosti, metod in principov specialno pedagoškega dela, specialne pedagogike, logopedije, psihologije, fizioterapije, kot tudi ostalih vedenj, ki pripomorejo k uspešnemu učenju, vzgoji, k čim večji samostojnosti in vključevanju učencev v družbeno skupnost. Prizadevali si bomo, da bomo nadaljevali s temi dejavnostmi: Posebno mlajšim sodelavcem je potrebno nuditi podporo, da bodo lahko dopolnjevali teoretična znanja s praktičnim delom ter, da bodo imeli svoja strokovna znanja možnost dopolnjevati in razširjati po potrebi tudi v tujini.

Prizadevali si bomo, da bomo nadaljevali z izobraževalnimi dejavnostmi, ki smo jih organizirali v preteklih letih.

Interna izobraževanja v ZUJL

(a) Za izvedbo internih izobraževanj vabimo večinoma zunanje strokovne sodelavce – specialiste za posamezna področja specialne pedagogike in drugih področij pa tudi sodelavce, ki delujejo v Zavodu Janeza Levca. Vsak strokovni delavec si izbere najmanj tri predavanja. V začetku leta 2010 (16.1., 6.3.) smo izvedli celodnevno izobraževanje »Brain Gym«, v novebru pa izobraževanje »Aspergerjev sindrom in primeri dobre prakse vzgoje in izobraževanja otrok z avtizmom v Angliji«.

Tudi v letu 2010 so se zaposlene strokovne delavke v aktivu za avtizem udeležile vseh razpoložljivih izobraževanj na temo avtizem.

(b) Organizirali smo tudi nekaj predavanj strokovnih delavcev ZUJL (mobilna, svetovalna služba, aktiv za avtizem ...). Teh predavanj se zaposleni udeležujejo prostovoljno.

(c) Poleg naštetega bodo imeli aktivni posameznih delovnih enot (tudi svetovalna in mobilna služba) možnost naročila internih predavanj, ki jih bodo izvedli zunanji strokovnjaki.

(d) Supervizija za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju je v letu 2010 potekala že deseto leto. Vodi jo supervizorka Julija Pelc (v letu 2010). Vključitev v skupino je prostovoljna.

Izobraževanje po Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja na spletni strani MŠŠ

Vsak strokovni delavec si lahko izbere seminar, glede na prioritete, ki jih je določil Kolegij Zavoda na sestanku dne 26. 9. 2007, in sicer:

- (1) nove vsebine in metode v 9-letni OŠ in Posebnem programu VIZ
- (2) šola za sodelovanje s starši
- (3) tečajji plavanja
- (4) obvladovanje stresa, preprečevanje poklicne izgorelosti
- (5) elementi pedagogike Montessori, funkcionalno učenje
- (6) ročne spretnosti – seminar znotraj ZUJL
- (7) avtizem
- (8) težave v mentalnem zdravju
- (9) varnost v cestnem prometu
- (10) preventiva pred zlorabami
- (11) supervizija
- (12) druga izobraževanja, vezana na neposredno pedagoško delo strokovnega delavca

MŠŠ sofinancira izobraževanje v znesku cca 110 € na zaposlenega letno (individualni fond za izobraževanje – IFI). V letih 2008/2009 in 2009/2010 so imeli strokovni delavci v svojem IFI 220 € s pogojem, da morajo imeti na koncu šol. leta 2009/2010 pozitivno oziroma ničelno stanje IFI. Poudariti je potrebno, da so ta sredstva namenjena za izobraževanje po izbiri zaposlenega. Zavod namreč financira še vrsto izobraževanj, ki ne štejejo v to kvoto, če gre za skladnost z zgoraj navedenim sklepom oziroma izobraževanje prispeva k razvoju novih dejavnosti. Zavod lahko delavca pošlje na katero izmed izobraževanj, razpisanih v katalogu, ali katero drugo izobraževanje.

Hospitacije vodij enot in ravnatelja

Poleg spremljanja učiteljevega dela, kot je načrtovanje, izvajanje in evalvacija pedagoške ure, je namen hospitacij tudi pedagoška podpora učitelju. Hospitacija poteka v obliki spremljanja pedagoške ure ter skupnega vrednotenja ure neposredno ali posredno po zaključku ure. O hospitaciji in pogovoru po njej se piše zapisnik, ki ga podpišeta tako hospitant kot hospitiranec.

Vsak izmed vodij enot in ravnatelja bo v šolskem letu opravil najmanj 8 hospitacij (skupaj torej 48 hospitacij) v različnih oddelkih in vzgojno-izobraževalnih programih šole.

V letu 2008 je ravnatelj spremljal učiteljevo delo tudi skozi evalvacijo individualiziranih programov. Na ta način je opravil skupinske in individualne razgovore z vsemi strokovnimi delavci zavoda.

Druga izobraževanja

Strokovni delavci so se izobraževali tudi na simpozijih, festivalih, sejnih in drugih strokovnih srečanjih, ki jih organizira ZRSŠ, Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov in druge ustanove. Prav tako bomo nadaljevali z dvema izobraževanjema za nadaljevanje uvajanja nadzora prehrane po sistemu HACCP – 17 zaposlenih, in sicer vsi delavci kuhinje, vodje delovnih enot, vodje prehrane po šolah, učitelji gospodinjstva in ravnatelj.

Izobraževanje zunaj meja Slovenije

(a) V letu 2010 smo izvedli predvideno strokovno ekskurzijo v tujino. Namen tovrstnih ekskurzij je spoznavanje šolskih sistemov in funkcioniranja šol, domov in delavnic za osebe s posebnimi potrebami. Izobraževanje so financirali zaposleni sami ob pomoči Zavoda Janeza Levca (plačilo strokovnega ogleda) in sindikata ZUJL. V letu 2007 smo obiskali ustanovo za učence s posebnimi potrebami v Arlesu, Francija, v letu 2008 smo si ogledali ustanovo (šolo) v Estoniji, v letu 2009 pa smo si ogledali specializirano šolo v Bratislavi, v letu 2010 pa smo spoznavali turški šolski sistem. V letu 2011 nameravamo obiskati ureditev VZ otrok s posebnimi potrebami na Sardiniji. Zavod Janeza Levca sofinancira potovanje v višini stroška strokovnih ogledov šol/ustanov.

(b) Individualno izobraževanje strokovnih delavcev v tujini v okviru EU izobraževanj.

Izobraževanje administrativnih in tehničnih delavcev

Zakonodaja in načela dobrega poslovanja se stalno spreminjajo, zato je neizbežno tudi dodatno strokovno spopolnjevanje administrativnih delavcev. Predvsem je pomembno izobraževanje na področju novosti, ki jih prinaša nov sistem obračunavanja plač oziroma nova plačna zakonodaja.

Podobno je na tehničnem področju, zato bomo po potrebi omogočili tudi izobraževanja tehničnih delavcev, predvsem iz varstva pri delu in HACCP.

Študijske skupine

Študijske skupine, ki jih je vodilo tudi 5 naših strokovnih delavk so potekale do junija 2010, s septembrom, pa so bile s strani ZRSŠ začasno ukinjene.

2. 2. 4 Redni in nadstandardni programi dela

V celoti smo realizirali cilje, zastavljene v letnem delovnem načrtu šole, tako **redne** kot načrtovane **nadstandardne programe dela**. Redno delo je potekalo natančno po predpisanem programu.

Redno izvajanje je v letu 2010 potekalo v skladu s štirimi javnoveljavnimi programi, in sicer po:

1. prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom,
2. posebnem programu vzgoje in izobraževanja,
3. vzgojnem programu,
4. programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (izvajanje dodatne strokovne pomoči).

Uspešno in v popolni realizaciji smo izvedli tudi razširjen del programa, torej interesne dejavnosti, podaljšano bivanje, dodatni in dopolnilni pouk, dneve dejavnosti, tehniške dneve, poletno in zimsko šolo v naravi kot tudi Šolo za življenje v Oddelkih vzgoje in izobraževanja Jarše, v OŠ Levstikov trg in OŠ Dečkova ulica ter tabor v Domu ZUJL (v šolskem letu 2009/10 skupaj 17 letovanj). Udeležili so se je vsi učenci iz načrtovanih razredov, zahvaljujoč pomoči MŠŠ, Centrov za socialno delo in šolskega sklada Zavoda Janeza Levca socialno šibkim družinam.

Dejavnosti nadstandardnega/dodatno ponujenega programa, poleg tekočih mladinskih projektov – 1.1.5:

- Šolski radio – OŠPP Dečkova,
- Izdaja devetih tematskih glasil – OŠPP Dečkova, Dom, in Levstikov trg, 1x OVI Jarše
- Šolski parlament – OŠPP Dečkova in Levstikov trg,
- Aktivnosti EVROPA V ŠOLI – OŠPP Dečkova in Levstikov trg,

- Sodelovanje na izvenšolskih mednarodnih tekmovanjih – likovna dela,
- Sodelovanje v projektu MOL »Poči me petarda« - OŠPP Levstikov trg in Dečkova,
- Izvajanje računalniškega programa COMBO,
- Delavnice za reševanje problemov med vrstniki v tretjem triletju – OŠPP Levstikov trg in Dečkova,
- Mladinske delavnice in tabor za mladostnike Doma,
- Mini zeleni program – OVI Jarše,
- Plesna šola za učence 7. in 8. razreda na OŠ Dečkova ulica,
- Motopedagogika – zunanji izvajalec,
- Nacionalni likovni natečaj v okviru Festivala »Igraj se z mano« - izid koledarja 2010 z likovnimi deli učencev večinskih in specializiranih šol.
- Koledar OŠ Levstikov trg (za 2011) narisali so ga učenci posameznih razredov.

Vse naštetе dejavnosti so bile uspešno izpeljane.

1. Tudi načrtovana tekmovanja, razstave, prireditve, predstavitve dela izvajamo po načrtu, pogosto pa izvedemo tudi dogodke, ki jih nismo načrtovali. Organizacija je živ organizem in potrebno se je odzivati tudi na pobude v tekočem letu, zato vedno presegamo obseg načrtovanih dejavnosti v Letnem delovnem načrtu. Poleg tega ni mogoče napovedati, katere vsebine bodo med letom razpisane, niti, ali bomo na teh razpisih uspeli.

2. 4 Izvedba dolgoročnega plana

Poskrbeti moramo za čim bolj kvalitetno in specializirano, visoko strokovno delo, čim boljšo skrb za zaupane učence in jim v čim večji meri omogočiti življenje in delo v primernih pogojih, po meri sodobnih izobraževalnih in bivalnih standardov v naši ustanovi kot tudi v večinski OŠ.

Glede na nov predlog zakonodaje, ki vpeljuje vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne oblike izobraževanja, bi bilo potrebno zavod organizacijsko in vsebinsko preoblikovati. V ta namen smo že predlagali nekatere rešitve, ki so v skladu z novo vizijo in poslanstvom Zavoda Janeza Levca, ki smo jih opisali zgoraj.

Posebno skrb bo potrebno nameniti vzdrževanju in tistim investicijskim delom, ki bodo pripomogla h gospodarnemu ravnanju in preprečevanju škode, ki bi lahko nastala spričo dotrajanosti materialov na objektu šole.

Za realizacijo zastavljenih programskih ciljev upamo na sredstva Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, za investicijsko vzdrževanje in opremo pa na namenska sredstva Mestne občine Ljubljana.

2. 5 Opis nedopustnih posledic pri izvajanju programa

1. Pri tem naj omenimo neregulirano in stihijsko vključevanje naših učencev v redne oblike programov, kjer zanje ni poskrbljeno, oziroma obiskujejo prezahteven program. Šole večinoma niso pripravljene na sprejetje takega otroka, zato se praviloma, po nekaj letih, vključijo v našo ustanovo z dodatnimi psihiatričnimi in vedenjskimi motnjami. To posledično pomeni, da se morajo naši strokovni delavci dodatno izobraževati tudi v smeri socialne pedagogike. Take posledice nedorečenega sistema vključevanja so tako z gledišča otroka kot tudi družbenega gledišča moralno in profesionalno nedopustne.

Nedopustno je tudi, da Ministrstvo za šolstvo in šport ni pripravljeno na spremembo Pravilnika o normativih in standardih na način, da bi bilo tudi število oddelkov mobilne službe osnova za sistemizacijo bodisi pomočnika ravnatelja bodisi ravnatelja (sedaj je samo ravnatelj). Tako je namreč onemogočena zaposlitev deleža vodje mobilne službe, katerega delovno mesto je, glede na število mobilnih specialnih pedagoginj, vse bolj nujno.

2. Nedopustno je vsakršno vedenje, ki je v nasprotju z etičnim kodeksom Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije oz. splošno civilizacijskimi normami. Prav tako je nedopusten prestiž, ki bi lahko izhajal iz bonitet na katerem koli delovnem mestu v ustanovi ter pristransko vodenje tako v vsebinskem kot tudi v upravnem smislu.

3. Glede nadaljnjega razvoja zavoda bi bila nedopustna izločitev Varstveno-delovnega centra (VDC) Knjigoveznica. Zato je Zavod za usposabljanje Janeza Levca ustanovil Delovni in zaposlitveni center (DZC) Janeza Levca, kamor je premestil dejavnost VDC – to se je zgodilo z dnem podpisa koncesijske pogodbe z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. DZC Janeza Levca bo za Zavod Janeza Levca pomemben temelj za opravljanje socialno-varstvenih dejavnosti, ki se je s koncesijo v letu 2009 razširil v letu 2011 pa bo pridobil nove prostore na Tržaški 79.

4. Nedopustno je tudi stanje zgoraj navedenih materialnih pomanjkljivosti, ki lahko ogrozijo življenje učencem, delavcem in drugim.

5. K nedopustnim dejanjem naj prištejemo tudi vandalizem, ki se izraža dnevno v neposredni okolici OŠ Dečkova ulica. Policija doslej ni bila uspešna.

6. V letu 2009 in 2010 smo namenili tudi veliko ukrepov za preprečevanje pandemske gripe. Po naših informacijah sta za to boleznijo zbolela le dva učenca.

2. 6/7 Ocena uspeha in gospodarnosti

Lahko zapišemo, da po letu 2000 bolj poslujemo skladno z načeli dobrega gospodarjenja, saj nam je uspel nakup več nujnih pripomočkov in opreme, ves čas pa je zavod ostal finančno likviden. Prav tako pa je iz zaključnih računov zavoda od leta 2000 dalje razviden presežek prihodkov nad odhodki. Tudi bilanca za leto 2019 izkazuje več kot 0,6 % presežka prihodkov nad odhodki, 2,2 % sredstev pa smo pridobili iz razpisov in donacij.

Sredstva so gospodarno porabljena, vlagamo jih v razvijanje novih pristopov k delu z otroki, učenci in mladostniki s posebnimi potrebami, pa tudi v nakup prilagojenih pripomočkov za delo. Marsikatero aktivnost, izboljšavo pri delu izvedemo s pomočjo sredstev, pridobljenih z donacijami.

Sredstva postopno vlagamo v posodabljanje programov, izobraževanje delavcev, nakup učnih pripomočkov, materialov za delo in obnovo šole.

2. 8 Notranja kontrola

V zadnjih štirih letih smo občutno zmanjšali sistemske stroške, kot so stroški za nepotrebne revije, kabelsko televizijo, strošek telefonskih storitev, ki ostaja kljub vpeljavi vzporednega GSM sistema enak že nekaj let. Redno se izvajajo postopki tako naročil malih vrednosti kot javnih naročil za taksi prevoze, prehrano in čistila. Vpeljali smo nadzor nad prihajajočimi računi in njihovo skladnost s postopki naročil malih vrednosti. Občutno smo zmanjšali tudi sredstva za dnevnice in kilometrine, saj v največji možni meri uporabljamo službena prevozna sredstva. Sredstva, porabljena za izobraževanje, smo uskladili z za to namenjenimi prihodki, ter k temu dodali še nekaj sredstev iz tržne dejavnosti. Notranje

vsebinsko (kolegij, hospitacije ...) in finančno upravljanje izvaja ravnatelj, kontrolo pa Svet zavoda in računovodstvo.

Vsako leto imamo tudi revizijo poslovanja s strani zunanjega revizorja. V letu 2010 so nam priporočil:

1. V pregledanem vzorcu obračuna plač dvanajstih zaposlenih je bila pri preveritvi podlag za obračun plač ugotovljena manjša pomanjkljivost – pisna obrazložitev k pogodbi o zaposlitvi (za zaposleno s šifro 73) ne vključuje določila zaradi zmanjšanja osnovne plače na podlagi 14. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju.

2. Zavod v pravilniku o računovodstvu nima opredeljenih sodil za razmejevanje prihodkov in odhodkov iz naslova tržne dejavnosti.

3. Zavod za leto 2009 v izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti ne izkazuje prihodkov in odhodkov iz naslova tržne dejavnosti, čeprav ima v računovodskih evidencah ločeno izkazane prihodke od prodaje prehrane, najemnin (telovadnice, nočitve) in druge prihodke, ki po usmeritvah resornega ministrstva sodijo med prihodke iz naslova tržne dejavnosti. Na tej podlagi je bil ugotovljen tudi neobstoj razmejevanja odhodkov iz naslova tržne dejavnosti.

Na podlagi priporočil smo pravočasno izvedli naslednje ukrepe:

1. Pripravili smo pisne obrazložitve k pogodbi o zaposlitvi za vse delavce, ki imajo zmanjšanja osnovne plače po 14. členu Zakona o sistemu plač. Obrazložitve smo razdelili delavcem ter en izvod vložili tudi v personalne mape.

2. Pripravili smo aneks k pravilniku o računovodstvu, kjer smo formalno opredelili vsebino prihodkov iz naslova tržne dejavnosti ter opredelili sodila glede na delež prihodkov iz tržne dejavnosti glede na javno službo.

3. Zavod je kriterije za razdelitev javne in tržne dejavnosti sprejel 16.9.2009, zato bi bili podatki v Izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leto 2009 nepopolni. V letu 2010 bomo pa to vsekakor upoštevali, saj imamo računovodsko ločeno javno službo in tržno dejavnost po stroškovnih in prihodkovnih kontih. Za leto 2010 bomo Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti oddajali na Ajpes do 28.02.2011. Iz oddelka za revizije MOL smo v januarju 2011 dobili potrditev o ustreznosti izvedenih ukrepov.

2. 9 Pojasnila na področjih, kjer cilji niso doseženi

Če ne prištevamo vsebinske prenovе v poglavju **1.4** – ta je odvisna predvsem od odziva pristojnega ministrstva, so drugi, predvsem pedagoški oziroma vzgojno-izobraževalni vsebinski cilji doseženi.

Nujno bo potrebno več investicij in vzdrževanja, ki so predvidena v letnem delovnem načrtu, saj so bile v letu 2010 investicije dokaj skromne - to pa je odvisno od zmogljivosti mestnega proračuna.

2. 10 Ocena poslovanja na drugih področjih

Šola s svojo dejavnostjo zavzema pomembno mesto na področju skrbi za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami - z motnjami v duševnem razvoju. Izobraževanje učencev za nadaljnje šolanje ali neposredno zaposlitev po končanem šolanju, pomoč pri iskanju zaposlitve, navajanje na čim bolj samostojno življenje, skrb zase, po potrebi vključevanje učencev v varstveno-delovne centre, so pomembne družbene dejavnosti.

Mnenja smo, da tako na strokovnem kot tudi na finančnem področju poslujemo v skladu z doktrino vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, etičnim kodeksom Društva

specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije ter zakonodajo. Poslovanje teži k načelom sodobnega pedagoškega in menedžerskega pristopa.

Poleg dodatnih znanj se trudimo pridobiti dodatna finančna sredstva (projekti, najemnine, donacije), ki jih vlagamo v sredstva za izvajanje osnovne dejavnosti, nadstandardnih dejavnosti ter nakupe opreme, s tem pa hkrati bogatimo vrednost pedagoškega dela in nenazadnje višino osnovnih sredstev ustanoviteljice Mestne občine Ljubljana.

2. 11 Kadrovanje

Kadrovanje poteka v skladu z veljavno splošno in posebno zakonodajo. Za potrebe izvajanja programov šole števila zaposlenih v letu 2009 nismo povečali (večje povečanje je bilo v letu 2007 ob spremembi standardov in normativov). V DE Dom se je število učencev zmanjšalo za en oddelek, dva oddelka pa sta več na OŠPP Levstikov trg in OŠPP Dečkova. Prav tako so večinske šole v letu 2010 prijavile za 81 več ur dodatne strokovne pomoči, kot v letu 2010. Zaradi prijav novih ur dodatne strokovne pomoči smo zaposlili tri nove specialni pedagoginji. Jeseni in konec leta 2010 se je upokojilo 14 delavk – specialnih pedagoginj, ki smo jih, spričo pomanjkanju pedagogov te specialnosti le s težavo nadomestili. V letu 2011 ne načrtujemo novih delovnih mest, razen nadomestitev delavk, ki bodo šle v pokoj. Število zaposlenih je odvisno predvsem od števila oddelkov v naslednjem šolskem letu; tega pa sedaj še ne moremo napovedati. Kakorkoli, prizadevali si bomo zmanjševati število delovnih mest brez odpuščanja presežnih strokovnih delavcev. Z Mestno občino Ljubljana smo v letu 2009 uspešno rešili dve delovni mesti hišnikov vzdrževalcev, ki so po mnenju MŠŠ postali presežni zaradi neupoštevanja specifik zavoda (štiri zgradbe).

Možno pa je, da se bo pokazala potreba po dodatni mobilni specialno pedagoški službi, spričo velikega števila otrok, ki jih redne osnovne šole predlagajo Komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, ter iz naslova »svetovalne storitve«, ki je kot oblika dodatne strokovne pomoči opredeljena v predlogu novega Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Iz naslova javnih del, smo imeli preko Zavoda za zaposlovanje zaposlena dva delavca, v pomoč pa so nam tudi osebe, ki opravljajo družbeno koristno delo. Poleg tega imamo zaposlena še dva športna pedagoga preko projekta »Zdrav življenjski slog« v okviru MŠŠ oziroma Zavoda Planica.

Potrebno je povedati, da okoli 20 delavcev nima ustrezne strokovne izobrazbe. Na razpise za nove delavce, ki so bili izvedeni v skladu z zakonodajo, se niso prijavili delavci z zahtevano vrsto in stopnjo izobrazbe, zato smo, skladno z zakonodajo in potrebo po nemotenem izvajanju programa za določen čas zaposlili delavce z neustrezno ali nedokončano izobrazbo.

Načrtovanje kadra je še toliko bolj ovirano, ker, kot smo že zapisali, MŠŠ nima izdelane politike in strategije VIZ otrok s posebnimi potrebami. Tako je dolgoročno napovedovanje kadrov nesmiselno. Poleg tega se otroci v programe Zavoda Janeza Levca vpisujejo šele junija in avgusta, nekateri pa se na vpisu pojavijo šele v septembru; tudi zato je število oddelkov in pripadajoče strokovne delavce negotovo napovedovati.

3 Zaključni del

Letno poročilo bo obravnavano na redni seji Sveta zavoda Janeza Levca, dne 15. 2. 2011. Nastajalo je v januarju in februarju 2011.

Poročilo pripravil:

mag. Matej Rovšek, ravnatelj